

**NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV**

**ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVIŠTĚ
V OLOMOUCI**

NPU1002780555

Městský úřad Šternberk

odbor investic a veřejných zakázek
Horní náměstí 78/16
785 01 Šternberk

Váš dopis čj. / sp.zn.:

Ze dne / doručeno dne: 17. 6. 2026 / 18. 6. 2026

Číslo záměru v ISSŘ / ID dokumentace: - - -

Naše čj.: NPU-391/53383/2026

Vyřizuje:

Spisový znak: 82.1

Olomouc 8. 7. 2026

Šternberk, Jívavská 1416/73, Šternberk, Weissshuhnova vila (areál se zahradou), kulturní památka zapsaná pod číslem rejstříku ÚSKP 107460, pozemky parcelní číslo: 1529, 1530/1, 1531, 1532, 1533, 1534, 1535/1, 1535/2, 6491/45 v k. ú. Šternberk.

Písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče k žádosti podle § 14 odst. 4 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Předmět žádosti:

„Žádost o vyjádření odborné organizace státní památkové péče podle odst. 6 § 14 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, ve věci Silnice I/46 Šternberk – obchvat (změna části stavby na kulturní památce), parcela č. 1531 a 6491/45 k.ú. Šternberk.“

Přílohy žádosti:

„Silnice I/46 Šternberk – obchvat“, Žádost o aktualizaci vyjádření, č. j. 6507/2026-2206/9209-00, Bratislava 15.06.2026.

Vyjádření k akci: „Silnice I/46 Šternberk – obchvat“, Městský úřad Šternberk, Odbor investic a veřejných zakázek, Horní náměstí 78/16, 785 01 Šternberk, Šternberk 18. 5. 2023, č. j. MEST 49439/2023, Sp. zn.: OIVZ 29/2023 vyj

Projektová dokumentace (výkresová část – situace):

„Název stavby: Silnice I/46 Šternberk – obchvat“, „Název objektu: „Estakáda přes údolí Sprchového potoka“, č. přílohy 2, „Název přílohy: Situace mostního objektu“,

Stupeň: XY

„Název stavby: Silnice I/46 Šternberk – obchvat“, „Název: „Koordinační situační výkres“, č. přílohy 003, „Název přílohy: Situace KM 3,600-4,743, Situace mostního objektu“,
Stupeň: XY

Popis zamýšlených prací:

Předmětem žádosti je výstavba přeložky stávající silnice I/46, začátek stavby navazuje na připravovanou stavbu I/46 Šternberk – Lipina – Horní Loděnice“. Jedná se o jihovýchodní obchvat Šternberka, který prochází přes údolí Sprchového potoka. Před stávající silniční toučkou trasa překračuje údolí estakádou dlouhou 287 m a za stávající silnicí I/46 vedoucí do Domašova se připojuje na stávající silnici I/46 ve směru na Opavu (Šternberk – obchvat, Umístění a popis stavby, Silnice I/46.) Část navrhované estakády prochází nad pozemkem parcelní číslo 6491/45 v k. ú. Šternberk (zahrada Weissshuhnovy vily Šternberk, Jívavská 1416/73, Šternberk) a nad pozemkem parcelní číslo 1531, na kterém stojí skleník (součást zahrady Weissshuhnovy vily Šternberk, Jívavská 1416/73, Šternberk). Nejbližší pilíř – nosný sloup estakády (označený číslem 7) je navržen na jihozápadní hranici pozemku parcelní číslo 6491/46 v k. ú. Šternberk, který zde sousedí s pozemkem parcelní číslo 6491/45 v k. ú. Šternberk. Základy nosného sloupu – pilíře zasahují na severovýchodní straně do pozemku parcelní číslo 6491/45 v k. ú. Šternberk, do těsné blízkosti skleníku na pozemku parcelní číslo 1531.

Obsahem přiložené žádosti („Silnice I/46 Šternberk – obchvat“, Žádost o aktualizaci vyjádření, č. j. 6507/2026-2206/9209-00, Bratislava 15.06.2026, strana 3), je z větší části popis nabytí pozemků do vlastnictví ŘSD a dále se v ní uvádí: „ŘSD preventivně přistoupilo ještě před rozhodnutím Ministerstva kultury (v rámci Doplnění žádosti o vydání společného povolení), a to úpravou záměru spočívající v zachování skleníku na pozemku parc. č. 1531, k. ú. Šternberk, řešeného původně v rámci stavebního objektu „D 023 – Demolice objektu na p.č. 1531“. Dále pak došlo i ke změně technického řešení stavebních objektů „D 467 Přeložka telefonních kabelů v km 4,550“ a „D 483 přeložka optických trubek v km 4,550“, a to tak, že předmětné stavební objekty budou vymístěny z pozemku zahrady vily parc. č. 6491/45, k. ú. Šternberk. Také v rámci stavebního objektu „D 207 Estakáda přes údolí Sprchového potoka“ bylo založení dvou pilířů mostu upraveno tak, aby byl minimalizován zásah do předmětného pozemku. Během výstavby mostu jsou navržena opatření na ochranu stávajícího skleníku.“

V žádosti jsou dále uvedeny vybrané citace z rozhodnutí ministerstva kultury o prohlášení věci za kulturní památku.

Charakteristika věci / objektu / území:

Soubor vily se zahradou na ulici Jívavská č.p.1416 se nachází na severním okraji města Šternberka v blízkosti silnice I/46 ze Šternberka na Moravský Beroun a dále Opavu ve výšce přibližně 350 m n. m. Údolí nese název podle Sprchového potoka a historicky se označovalo jako Sprchové údolí (Duchbadthal). K souboru vily se zahradou náleží také bývalá provozní (hospodářská) budova, dále zahrada v jejímž prostoru se nachází také skleník, rezervoár na vodu a torzo základny po zaniklém objektu „Jubilejního altánu“ z roku 1886.

Vila je jednopodlažní v prostoru ve svahu založené zahrady s částečně zvýšeným suterénem a

obytným podkrovím na přibližně půdorysu písmene L, na severozápadní straně s vystupující hmotou věže. Fasáda je kombinací kamenného obkladu suterénu s omítanými plochami fasády se štukovým dekorem okenních šambrán v neorokokových formách, secesním dekorem, sloupovými pilastry trojbokého rizalitu s verandou v patře. V úrovni podkroví je stavba členěna hrázděnou konstrukcí. Na jižní straně je stavba doplněna dřevěnými profilovanými prosklenými verandami. Střecha je složena z průřezu ploch převážně valbových střech a jehlancovou helmici věže, krytá skládanou eternitovou, pálenou krytinou i oplechováním a doplněna střešními vikýři a profilovanými komínovými tělesy. Severně od vily je přízemní bývalý provozní objekt obdélného půdorysu s pultovou střechou v interiéru s místností se stájovou klenbou.

V zahradě se dochovaly původní kamenné opěrné zídky, jejichž vznik souvisí s úpravou terénu i s vedením hlavních cest kolem objektu vily. V blízkosti stavby se dochoval soubor vzrostlých tisů červených, které stavbu po stranách rámovaly a v ploše zahrady také zajímavý technický doplněk v podobě rezervoáru na vodu s částečně dochovaným závlahovým systémem v návaznosti na historickou studnu, která je dnes již mimo plochu zahrady při komunikaci I/46. Jedná o jedinou provozní stavbu tohoto druhu, evidovanou v zahradách na území Olomouckého kraje. Mnohé dřeviny v parku chybí, ale mnohé z nich byli již s ohledem na dobu založení zahrady za zenitem svého vegetačního vývoje. To platí zejména o ovocných stromech pěstovaných ve východní části zahrady, které by musely být nutně nahrazeny novými jedinci. Obnově zahrady v současném stavu tak nic nebrání, jelikož je podstatná část plochy volná a nezastavěná. I v době první vývojové fáze byla podstatná část její plochy vyplněna travnatými palouky.

Zahrada, jejíž programovou náplň do jisté míry determinovaly i dochované prvky drobné architektury, tvoří nepominutelnou součást celého souboru. Nejvýznamnější dochovanou drobnou zahradní stavbou (jedinou evidovanou svého druhu na území ČR) je konstrukčně unikátní skleník (oranžerie) archaického typu s prosklenou jižní stěnou.

Jedná se o rozměrově menší stavbu obdélného půdorysu (o rozměrech š. = 3,5 m, d. = 7,5 m), postavenou z režného cihlového a kamenného spárovaného zdiva. V západní štítové stěně je prolomen dveřní otvor, osazený dřevěnými jednokřídlými dveřmi rámové konstrukce s kazetovou výplní. Zárubeň je bez profilace. Vnitřní prostor je rozdělen střední zděnou příčkou s prostupem na dvě průchozí části. Překlad nad dveřmi i vstupem do zadní prostory je zajištěn ocelovým I profilem. Stejným profilem jsou zajištěny i okrajové nosníky téměř ploché šikmé cihlové klenby stropu nad severní polovinou objektu. Jižní šikmá stěna je celokovová dělená prosklená, usazena na nízké parapetní kamenné zídce. Zasklená plocha přitom nepřekrývá štítové zdi, jejichž okraj překrývají ostře pálené cihly. Skla jsou osazena do ocelové konstrukce podložené vodorovnými příčníky. V první místnosti je jedna tabulka jižní stěny ven otvíravá na pákový mechanismus. Ve vnitřním prostoru jsou podél jižní stěny umístěny dřevěné pracovní stoly, nesené převážně na zděné konstrukci a současně na dřevěných hranolech. Stoly zděné i dřevěné jsou zčásti i na protilehlé severní straně podél střední uličky napříč objektem. Přibližně uprostřed severní stěny, za dělicí příčkou je ve stěně zabudovaný komín z cihelného zdiva, jehož těleso vystupuje výrazně nad střechu. Pod hlavou komína jsou na sebe nad sebou dvě vystupující římsy a v ukončení komínového tělesa je ozdobná keramická armatura. Plocha severní poloviny střechy má nad jižní částí výrazný přesah. Střecha je nesena na krokách se zakončením, zdobeným řezbou. Krytá je plechovou hladkou krytinou, kladenou střechovitě ve vodorovných pásech.

Současný stav poznání dotčených chráněných kulturně historických hodnot:

Stavbu vily podle vlastního návrhu realizoval šternberský stavitel a podnikatel Oswald Veth mezi lety 1900 – 1901 v eklektickém stylu s módními prvky secese, jako své rodinné sídlo. Společně s velkoryse navrženou zahradou, vybavenou vlastním zdrojem vody (studnou), rezervoárem na vodu pro distribuci k zavlažování zahrady a dodávání vody pro dům, se zde nacházel již dříve realizovaný jubilejní altán mužského pěveckého spolku ve Šternberku z roku 1886. Společně s vilou byl postaven

i samostatně stojící provozní objekt, zahrnující nejen stáj pro koně s kočárovnou, ale i koupelnu a obytnou místnost pro personál.

Vila se zahradou byla realizována dle klasického schématu příměstské vily. Vila byla umístěna co nejdále od veřejné komunikace, se kterou ji spojovala poměrně dlouhá příjezdová cesta vedená tak, aby nerušila okolí domu. To bylo upraveno jako drobná dendrologická sbírka v kombinaci s formální kompozicí přímo navazující na budovu. Detaily formálně upravené části nejsou na dostupných historických podkladech patrné, centrum tvořil dochovaný bazén kruhového půdorysu. Hospodářské zázemí vily tvořila přízemní hospodářská budova v severní části areálu. V tomto období tvořila častou součást vilových areálů také užitková zahrada. Zde byla situována do východního cípu areálu. Skládala se z ovocného sadu a objektu skleníku, respektive oranžerie. Toto základní schéma zůstalo jen v mírně pozměněné podobě zachováno a nebylo narušeno žádnými podstatnými novodobými vstupy, což lze označit za hodnotné. Jsou zde patrné pouze známky chátrání a absence péče o vegetační složku. V současné době dožívají některé dřeviny z „dendrologické sbírky“ a byl odstraněn přestárlý ovocný sad; jeho obnova je možná za současných poměrů, které může ovlivnit navrhovaná stavební činnost.

Podle archivních podkladů (pohlednic) bylo zjištěno, že historický skleník musel být postaven s jistým časovým odstupem od vlastní výstavby vily a založení zahrady. Patrně také souvisel s úpravou zahrady, která byla realizována za dalšího majitele Julie Weissshuhnové ve druhé polovině 20. let 20. století, nejpozději však na počátku 30. let 20. století. K prodeji vily se zahradou došlo 25. září 1925 a již 16. ledna 1926 byl učiněn vklad na Julii Weissshuhnovou. Ve vlastnictví rodiny Weissshuhn byla nemovitost ještě v roce 1943, kdy došlo k převedení majetku v rámci dědictví na Friedricha Weissshuhna. S ohledem na německou příslušnost rodiny, došlo po II. světové válce k vyvlastnění 17. 2. 1945 na základě dekretu prezidenta Eduarda Beneše č. 6 ust. §1. Mezi lety 1949 - 2024 byla vila ve vlastnictví rodiny Schaferů. Poté přešla na stávajícího vlastníka.

Autor projektu vily, Oswald Veth patřil mezi přední stavitele a podnikatele Šternberka přibližně od 80. let 19. století až do 30. let 20. století. Kromě toho, že byl stavebník, byl také podnikatel. Z velkých podniků provozoval pilu a parketárnu, ale vlastnil i další drobné podniky, které využíval ke své stavební činnosti. Už v průběhu 80. let, ale zejména v 90. letech 19. století se jako stavebník podílel na prvních projektech. Mezi přední a dodnes obdivované stavby patří jeho realizace stavby městské spořitelny v novogotických formách podle projektu vídeňského architekta Jakoba Gartnera z roku 1895. O tři roky později vypracoval projekt pro tzv. dělnický dům, který byl sídlem německé sociální demokracie, odborů a dělnických spolků. Kolem roku 1900 připravil několik návrhů na řadu vil šternberských průmyslníků, kteří si nechali svá rodinná sídla stavět podél ulice Opavské a pak zejména ve Sprchovém údolí (dnes ulice Jívavská). Za všechny jmenujme například vilu Opavská č.p. 12 pro Aloise Janíka. Další projekt vily pro textilního průmyslníka Johanna Grögera na Opavské č.p. 14 vyprojektoval v roce 1901. Její realizace byla dokončena v roce 1905. V realizacích těchto vilových staveb rozvíjel formy eklektismu s kombinací prvků jednotlivých historismů, ovlivněné výrazně německou stavební kulturou. Tyto jeho práce stále ještě odrážely ideály zdravého sezónního bydlení a současně příměstského rodinného bydlení mimo městská uzavřená centra. Stavby byly situované hlouběji od silnice a obklopené zahradami. Stále se jednalo o realizace vilové architektury obvykle dvoutraktové nebo centrální dispozice s reminiscencemi na šlechtická zámecká sídla (motiv věže, centrální těleso monumentálního schodiště). Ve smyslu zdravého bydlení aplikoval vhodné funkční rozmístění pokojů s orientací salonu, ložnic a hlavních pokojů na jih, kuchyně a koupelny s toaletou na odvrácenou stranu. Je zde zachováno striktní oddělení obytných místností rodiny od provozních místností a místností pro personál do suterénu případně podkroví. Doba jeho stavebních realizací vilových objektů předchází následný vývoj směrem k vlivům art and crafts (hnutí v Anglii 2. poloviny 19. století prosazující obrodu uměleckých řemesel).

V roce 1909 se jeho firma podílela na rozšíření a dostavbě dívčí a chlapecké reálky na Olomouckém předměstí. V březnu 1922 byla podle projektu O. Vetha realizována stavba německého kina Saxinger

na nároží Kollárovy a Masarykovy ulice v secesních geometrických formách, které bylo v 50. letech 20. století rozšířeno a přestavěno. V roce 1924 realizoval podle vlastního projektu výstavbu obchodního domu firmy Baťa na východní straně Hlavního náměstí. Jednalo se pravděpodobně o jednu z prvních realizací městské prodejny pro tuto firmu v rámci celé Moravy. Poměrně brzy poté v roce 1929 se podílel na projektu přístavby správkárny obuvi ve dvoře. Od později realizovaných staveb pro tuto firmu se liší aplikací ještě pozdně secesního geometrického dekoru a zábradlím ve stylu art deco. K jeho předním projektům a realizacím patřila především poslední stavební úprava hradu ve Šternberku mezi lety 1929 – 1930, spočívající zejména v obnově fasád a provedení nových krovů s opravou krytiny pod dohledem místních památkářů. Byl to současně poslední významný stavební počín knížete Aloise z Lichtensteina (1873 – 1955). Z roku 1927 pochází plán projektu hudebního pavilonu, který byl postaven v následujícím roce a osazen pamětní deskou v městském parku, založeném na místě zrušeného městského hřbitova po roce 1925 s dokončením v roce 1928. Tento pavilon však byl realizován na základě druhého projektu z roku 1930 a postaven v roce 1931 tzv. Trinkhalle. Jedná se o mimořádný příklad čisté a zachované kubistické architektury s prvky art deca v prostředí Šternberka s významem v rámci celého regionu. Stavitelská a projekční tvorba Oswalda Vetha obohatila město Šternberk nejprve stavbami v duchu historismu (modernizace a dostavba radnice, výstavba školy na Olomouckém předměstí, vilové stavby), z níž se poměrně záhy během první republiky orientoval na pokrokovou architekturu. Společně s Johannem Aulegkem mladším a Wilhelmem Mikulaschkem patřil mezi přední stavitele ve Šternberku.

Objekt vily se dochoval ve své podstatě v podobě přibližně 1. poloviny 20. století, bývalá provozní (hospodářská) budova v rozsahu hmotové dispozice, vodorovných a svislých Konstrukcí.

Objekt skleníku (oranžerie) se zachoval v původním materiálovém a prostorovém řešení s hodnotnými detaily konstrukčních prvků. V tomto případě lze stavbu označit jako významnou z pohledu její jedinečnosti v rámci dochovaného souboru staveb stejné funkce na území ČR i v rámci zastoupení v památkovém fondu. Na přelomu 19. a 20. století i v následujícím období byly ve vilových zahradách stavěny téměř výlučně „moderní“ skleníky s již prosklenou střechou v celém rozsahu. V té době archaický typ s prosklenou pouze jižní stěnou se již neuplatňoval. V rámci terénního průzkumu, provedeném mezi lety 2019 – 2021, nebyl tento typ pěstební stavby ve vilových zahradách a v historických zahradách obecně přibližně od 80. let 19. století jako novostavba zaznamenán. Konstrukčně a celkovým pojetím se skleník (oranžerie) ve Šternberku blíží stavbě dochované oranžerie v zámecké zahradě v Budišově, postavené před rokem 1800, případně v Novém Sedlišti, která se však konstrukčně liší (z doby kolem poloviny 19. století). Jedná se o doklad stavby prioritně hospodářské funkce, která má uvnitř zachovány veškeré detaily pěstebního vybavení, což je také neobvyklé. Vzhledem k velké míře zachování je skleník cenným dokladem vývoje staveb dané funkce na našem území, a to včetně vnitřního vybavení.

Objekt vily se zahradou je velmi dobře vzájemně propojen. Jednak zakomponováním původně do zahrady otevřeného prostoru ve stylu sally terreny, která byla později upravena zasklením na předsíň a stejně tak dvojicí původně otevřených verand na jižní straně stavby. Současně dům je propojen zahradou schodištěm na jihovýchodní straně. Předmětný soubor tedy má významné kulturní a estetické hodnoty. Tyto hodnoty jsou natolik důležité, že jsou chráněny prostřednictvím památkové péče, což by do budoucna mělo zahrnovat nastavení opatření k zachování a ochraně těchto hodnot. Vila si především v rámci svého exteriéru zachovala původní materiály a konstrukční prvky a je tedy autentická. Zahrada splňuje definici historické zahrady dle Mezinárodní charty o historických zahradách, Florencie 1982. V ní se mimo jiné uvádí: (článek 1) „Historická zahrada je architektonická a vegetační kompozice, jež je z hlediska dějin nebo umění celospolečensky významná. Jako taková je považována za památku.“

Pro své hodnoty architektonické, umělecko-řemeslné, kulturně-historické a urbanistické a také jako projev tvůrčích schopností a práce člověka byl soubor „Weissshohnova vily č. p. 1416“, vše k. ú. Šternberk, obec Šternberk, prohlášen za kulturní památku. (str. 24, Rozhodnutí, Ministerstvo kultury,

Maltézské náměstí 471/1, 118 11 Praha 1, v Praze 28. 11. 2025, č. j. MK 103709/2025OPP, Sp. zn. MK-S 16284/2024 OPP, prohlášení souboru „Weissshuhnova vila č. p. 1416“, vše k. ú. Šternberk, obec Šternberk, okres Olomouc, Olomoucký kraj, *za kulturní památku*. – dále MK)

Vyhodnocení žádosti:

Národní památkový ústav na základě prostudování předložených podkladů a znalosti situace konstatuje, že **zamýšlené práce nejsou v souladu se zájmem ochrany výše uvedených kulturně-historických hodnot.**

Zdůvodnění:

Navrhované stavební úpravy představují podstatný zásah do integrálně a kontinuálně dochovaného celku, kde umístění vily v rámci pozemku vychází z ustálených dobových pravidel pro podobné objekty, která jsou pro ně charakteristická. Zahrada s vilou tvoří jeden kompozičně a programově propojený celek, jehož součástí jsou mimo jiné dochované doplňky i skleník, který je jedinou doposud známou stavbou svého druhu na území ČR.

Ve svahu, v jeho těsné blízkosti, je navržený pilíř označený č. 7, který tvoří nosnou část mostní konstrukce navrhované estakády, která je součástí navrhovaného obchvatu města Šternberka, jenž má nahradit dosavadní komunikaci vedoucí v údolí Sprchového potoka I/46. Samotný pilíř je umístěn na sousedním pozemku parcelní č. 6491/46. Jeho základy však zasahují i do pozemku sousední zahrady Weissshuhnovy vily, pozemek parcelní číslo 6491/45. Pilíř a jeho základy jsou tak v těsné blízkosti unikátního skleníku, který je zasazený do svažitého terénu. Proto jeho severní stěna je částečně i stěnou opěrnou. Podle znaleckého posudku (Znalecký posudek, č. položky 01/2026, Znalec: XY, Obor/Odvětví/Specializace: Projektování, Stavebnictví/Inženýrské stavby, Stavební materiály, Stavby dopravní/statika a dynamika staveb, zkoušení a diagnostika staveb, datum: 22. 2. 2026 – dále jen znalecký posudek) se „Jedná se o stavbu s plošnými kamennými základy, které přecházejí v zadní části do kamenné opěrné stěny. Obvodové stěny jsou tvořeny kombinací kamenného zdiva a cihel plných pálených.“ Ze znaleckého posudku mimo jiné vyplývá, že v konstrukci skleníku se nacházejí závažná statická poškození v podobě trhlin, zařazených do kategorie č. 4 závažné poškození. Současně byla zjištěna nevyhovující pevnost malt u většiny provedených měření. V závěru znaleckého posudku se dále konstatuje, že „Stavba neobsahuje žádné horizontální ztužení a většina degradací je způsobena technickou seismicitou. V případě užití těžké techniky v okolí objektu hrozí nevratné poškození, popřípadě havárie této stavby.“ Současně je také nutné brát v úvahu, že na statiku skleníku budou mít negativní vliv terénní úpravy a návazné stavební práce, pojezd těžké techniky utužující terén a v neposlední řadě stavební technikou způsobení vibrace.

Podle předložené projektové dokumentace bude mostní horní část nesoucí silniční komunikaci mít celkovou šířku 14900 mm. Současně je situována nad střední část zahrady, kde dojde ke změnám mikroklimatických podmínek, které budou mít negativní vliv na původní využití a rehabilitaci zahrady. Na zahradu bude v důsledku zastínění dopadat méně přirozeného světla a pozemek parcelní č. 6491/45 se tak dostane do srážkového stínu.

Navrhovaný pilíř č. 7 výrazným způsobem znehodnotí původní prostředí kulturní památky (zahrady se skleníkem), neboť bude tvořit pozadí skleníku se svými, k němu nepoměrnými proporcemi a hmotou. Vzhledem k malému odstupu od skleníku nebude možné provést odclonění pilíře v hlavních pohledech z prostoru zahrady. Pilíř tak vlastně vytvoří novou pohledovou dominantu zahrady bez ohledu na její měřítko a proporce. Rovněž přenášené vibraci v těsném sousedství skleníku budou negativně ovlivňovat životnost jeho konstrukcí. Skleník přitom představuje velmi důležitou součást původní programové náplně zahrady, která měla část okrasnou i užitkovou. Přitom i užitková část byla využívána k rekreačním účelům. To dokládá dřívější existence dalších původních prvků drobné architektury v podobě altánů.

Jak je uvedeno v rozhodnutí o prohlášení areálu Weissshuhnovy vily za kulturní památku: „Po vyhodnocení všech výše uvedených podkladů dospělo Ministerstvo kultury k následujícímu závěru:

Vyřizující správní orgán úvodem konstatuje, že se plně ztotožňuje s vyjádřeními Národního památkového ústavu, Olomouckého kraje, jakož i Městského úřadu Šternberk, a potvrzuje, že předmětné nemovitosti jednoznačně naplňují kritéria stanovená ustanovením § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (v rámci tohoto rozhodnutí podrobně popsané památkové hodnoty architektonické, řemeslné, technologické, materiálové, konstrukční, dispoziční, urbanistické, kulturně-historické atd.). Vysoce památkově hodnotný soubor Weissshuhnovy vily č. p. 1416, vše k. ú. Šternberk, je významným, a ve své celistvosti stále velmi intaktně dochovaným příkladem kvalitní dobové vilové zástavby období počátku 20. století, reprezentující umělecké směry pozdního historismu a secese.“ (MK, str. 22)

„Neodmyslitelnou součástí prohlašovaného souboru je také rozsáhlá zahrada, včetně několika menších provozních dobových historických staveb.“ (MK, str. 23)

„Další významnější, ačkoliv drobnou dobovou historickou stavbou je skleník, jež je dokladem stavební typologie drobné účelové zahradní stavby, které se povětšinou do dnešních dnů nedochovaly. Jeho význam, jakož i význam celé rozsáhlé zahrady, dokládá také vyjádření Metodického centra zahradní kultury v Kroměříži (citováno viz str. 9-11 – poznámka MK). Ministerstvo kultury konstatuje, že také takováto provozní stavba, v tomto konkrétním případě, disponuje kultivovaným řemeslným detailem a vhodně tak doplňuje celkový charakter téměř zcela autenticky dochovaného souboru z období pozdního historismu a secese. (MK, str. 23)

V žádosti („Silnice I/46 Šternberk – obchvat“, Žádost o aktualizaci vyjádření, č. j. 6507/2026-2206/9209-00, Bratislava 15.06.2026.) se uvádí: „Také v rámci stavebního objektu „D 207 Estakáda přes údolí Sprchového potoka“ bylo založení dvou pilířů mostu upraveno tak, aby byl minimalizován zásah do předmětného pozemku. Během výstavby mostu jsou navržena opatření na ochranu stávajícího skleníku.“ Při porovnání zaslané projektové dokumentace z roku 2023 a 2026 se situace stavby, které byly součástí výše uvedené žádosti, není zřejmá jakákoliv úprava (např. posunutí) pilíře označeného č. 7 navrhovaným v těsném sousedství skleníku.

Ve svém vyjádření pro ministerstvo kultury ŘSD mimo jiné uvádí: „ŘSD, jako státní podnik (a před tím jako státní příspěvkové organizace), při své činnosti postupuje výhradně tak, aby byla plně respektována i státní památková péče, jejíž konkrétní postupy jsou stanoveny v zákoně č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o státní památkové péči“). Plně si tak uvědomujeme význam ochrany kulturních památek jakožto součástí kulturního dědictví a společenský zájem na jejich ochraně.“ (MK str. 14). V souvislosti s tím konstatujeme, že projektová dokumentace nebyla předem konzultována s NPÚ, jak to ukládá citovaný zákon č. 20/1987 Sb.

V této souvislosti tedy vyřizující správní orgán (ministerstvo kultury – poznámka) konstatuje, že ačkoliv tímto rozhodnutím prohlašuje celý soubor Weissshuhnovy vily, včetně pozemků dotčených plánovanou stavbou obchvatu, památková ochrana nesmí nad míru zatěžovat nejen vlastníka, ale ani být na překážku této pravomocně schválené a dlouhodobě připravované stavbě, na níž je zjevný veřejný zájem, za předpokladu, že bude v co možná nejvyšší míře zajištěna ochrana shledaných hodnot souboru. Ředitelství silnic a dálnic s. p. se k tomuto v rámci svého výše uvedeného vyjádření samo zavazuje,“ (MK str. 17).

V neposlední řadě je třeba uvést, že navrhovaná stavba bude mít negativní vliv na celkové pohledy na areál Weissshuhnovy vily včetně jejího využití v souladu s původním záměrem. Z předložené dokumentace nevyplývá řešení, které by takové negativní vlivy, jakkoliv eliminovalo.

Navrhované řešení, jak z výše uvedeného vyplývá, je podle našeho názoru v rozporu se „Sdělením č. 73/2000 Sb. m. s. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy“ (sdělení Ministerstva zahraničních věcí, že dne 3. října 1985 byla v Granadě přijata Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy. Iménem České republiky byla Úmluva podepsána ve Štrasburku dne 24. června 1998.), kde se mimo jiné uvádí: „Členské státy Rady Evropy, signatáři této Úmluvy, u vědomí toho, že cílem Rady Evropy je dosáhnout těsnější jednoty mezi jejími členy, mimo jiné za účelem ochrany a naplňování ideálů a zásad, jež jsou jejich společným

dědictvím, uznávající, že architektonické dědictví je nenahraditelným výrazem bohatství a různorodosti kulturního dědictví Evropy, nedocenitelným svědectvím naší minulosti a společným dědictvím všech Evropanů,“ V článku 3 je mimo jiné uvedeno: „1. přijmout zákonná opatření na ochranu architektonického dědictví, 2. zajistit v rámci těchto opatření a prostředky specifickými pro daný stát nebo region ochranu památek, architektonických souborů a míst.“ a v článku 4: „Každá Strana se zavazuje, že: 2. předejde znetvoření, zchátrání nebo demolic chráněných statků.“

Navrhované řešení podle našeho názoru není ani v souladu s Florentskou chartou přijatou v prosinci 1982 (mezinárodní dokument, který definuje zásady pro ochranu a obnovu historických zahrad a parků), a to zejména s jejími následujícími články: (článek 7) Historická zahrada ať již je, či není připojena k budově – v kladném případě je její neodmyslitelným doplňkem-, nemůže být odtržena od svého vlastního městského nebo venkovského prostředí, a to bez ohledu na to, je-li uměle vytvořené, nebo je-li přírodní. (článek 10) Při veškerých činnostech souvisejících s údržbou, konzervací, restaurováním nebo restitucí historické zahrady nebo některé z jejích částí se musí přihlížet současně ke všem jejím prvkům. Oddělit od nich jednotlivé úkony by znamenalo narušení jednoty celku. (článek 14) Historická zahrada musí být uchována v odpovídajícím prostředí. Je třeba odmítnout jakoukoli změnu fyzikálního prostředí, jež by mohlo ohrozit ekologickou rovnováhu. To platí pro veškeré infrastruktury, vnitřní i vnější (kanalizace, zavlažovací systémy, silnice i cesty, parkovací plochy, oplocení, technická zařízení umožňující hlídání či vybavenost a podobně) (článek 13) Architektonické a sochařské složky ani pevné či mobilní prvky tvořící výzdobu, jež jsou nedílnou součástí historické zahrady nesmějí být odstraňovány;..

V neposlední řadě je nutné konstatovat, že celý areál Weissshuhnovy vily by prohlášen za kulturní památku jako celek pro své nepochybné hodnoty uvedené v rozhodnutí ministerstva kultury (MK). Proto musí být i využíván, udržován a rehabilitován v souladu s ustanovením zákona č. 20/1987 v platném znění: Vlastník kulturní památky je povinen na vlastní náklad pečovat o její zachování, udržovat ji v dobrém stavu a chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením. Kulturní památku je povinen užívat pouze způsobem, který odpovídá jejímu kulturně politickému významu, památkové hodnotě a technickému stavu. Je-li kulturní památka v společenském vlastnictví, je povinností organizace, která kulturní památku spravuje nebo ji užívá nebo ji má ve vlastnictví, a jejího nadřízeného orgánu vytvářet pro plnění uvedených povinností všechny potřebné předpoklady.“

Jedním ze základních požadavků památkové péče je důraz na maximálně ohleduplný přístup k dochovanému materiálu při obnově konkrétních konstrukcí historické stavby. Jedná se o zásadu šetrnosti v přístupu k dochované historické substanci (potřebu zachovat veškeré původní historické konstrukce jako doklad dobového stavebního řemesla, uměleckého a estetického cítění, ale i jako historický dokument; jedná se o vlastní hmotnou podstatu památkově chráněných objektů). Jako další pak lze uvést zásadu respektování vývojové vrstevnatosti díla (tzn. zabránění bezdůvodnému odstraňování jednotlivých, v průběhu vzniklých vrstev a stavebních konstrukcí objektu), zásadu bedlivého a diferencovaného prověřování hodnot (specifikace skutečných hodnot jednotlivých částí a prvků daného objektu, identifikace úlohy a významu jednotlivých částí, zásadu celistvé interpretace (jednotlivé části památkově chráněného architektonického díla vždy musí být interpretovány s ohledem na své postavení v celku, z kontextu celkové struktury by neměly být vyzvedávány některé prvky například nevhodným zdůrazněním, neopodstatněnými akcenty, odlišným pojetím prezentace materiálu apod.), zásadu věrohodného ztvárnění (stavební památka je uměleckým dílem a zároveň historicky vzniklým útvarem; proto musí obnova respektovat hodnoty daného díla, jeho celkový charakter a vyznění a nedeformovat je nepromyšlenými či přímo svévolnými interpretacemi a nevhodným vyzvedáváním některých prvků z kontextu celku stavby. Smyslem ochrany a obnovy stavebních památek je zachovat památku v její slohové podstatě či typickém charakteru a celistvosti) a zásadu kontextuálního přístupu (respektování vztahu objektu k jeho širšímu okolí, do něž je

památku zasazena). Navrhovaný záměr obsažený v dokumentaci tvořící přílohu výše uvedené žádosti není podle našeho názoru s těmito zásadami v souladu.

Ve své žádosti se žadatel odvolává na rozhodnutí ministerstva kultury o prohlášení věci za kulturní památku (MK). *Kde se mimo jiné konstatuje: „že ačkoliv tímto rozhodnutím prohlašuje celý soubor Weissshuhnovy vily, včetně pozemků dotčených plánovanou stavbou obchvatu, památková ochrana nesmí nad míru zatěžovat nejen vlastníka, ale ani být na překážku této pravomocně schválené a dlouhodobě připravované stavbě, na níž je zjevný veřejný zájem, za předpokladu, že bude v co možná nejvyšší míře zajištěna ochrana shledaných hodnot souboru. Ředitelství silnic a dálnic s. p. se k tomuto v rámci svého výše uvedeného vyjádření samo zavazuje,“* (MK str. 17). Podle našeho názoru z výše uvedeného vyplývá, že není „v co možná nejvyšší míře zajištěna ochrana shledaných hodnot souboru“.

Dovolujeme si Vás požádat o zaslání závazného stanoviska ihned po jeho vydání, a to z důvodu nezbytné znalosti jeho výroku pro další sledování akce v souladu se zákonem o státní památkové péči.

Mgr. et Mgr. Jakub Novák, Ph.D.
ředitel